

NEWSLETTER No 91.
Udruge korporativnih pravnika
Zagreb, lipanj 2023.

ŠTO SE DEŠAVALO TIJEKOM SVIBNJA I LIPNJA 2023.?

1. **Primjena blockchain tehnologija: decentralizirane financije i NFI**
2. **Pristojbe do iznosa od 100 kuna odnosno 13,27 € i dalje se plaćaju u biljezima**
3. **Okrugli stol na temu katastrofalnih rizika i osigurateljnih rješenja**
4. **HDO 2023 – Hrvatski dani osiguranja**
5. **Nova pravila izvanparničnog postupka**
6. **61. Susret pravnika – Opatija '23 – aktualnosti zakonodavstva i prakse**

1. Primjena blockchain tehnologija: decentralizirane financije i NFI

U organizaciji Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Kluba pravnika Grada Zagreba, u srijedu 26. travnja 2023. u auli Sveučilišta u Zagrebu na Trgu Republike Hrvatske 14, održana je 262. tribina na

temu – Primjena blockchain tehnologija: decentralizirane financije i NFI, urednika i voditelja doc. dr. sc. Marka Baretića.

Počelo se od pojmova današnje tribine. Blockchainovi su baze podataka., koje umjesto da budu pohranjene na središnjem poslužitelju kojem pristupaju svi korisnici, blockchain zapisi se pohranjuju na računalima korisnika diljem svijeta. To čini blockchain distribuiranom bazom podataka s peer-to-peer arhitekturom. “*Distribuirano*” znači da su podaci pohranjeni na više lokacija, a “*peer-to-peer*” znači da ne postoji

središnje tijelo koje drži glavnu kopiju podataka.

Za blockchain tehnologije je karakteristično da za baze podataka stvara jedinstveni identifikator kombiniranjem vrijednosti prethodnog zapisa s vrijednošću trenutnog zapisa u jednosmjernom matematičkom procesu tzv. haširanje. Haširanje i enkripcija (šifriranje) zahtijeva puno računalnih resursa i sporo je. Kaže se da mreža računala koja potvrđuju Bitcoin transakcije troši više električne energije od Švicarske. U konvencionalnoj bazi podataka, netko bi mogao mijenjati podatke, zatim izračunati nove hash vrijednosti i ubaciti ih u sljedeće blokove ili zapise kako bi se sakrili učinci. To ne funkcionira s distribuiranom peer-to-peer blockchain bazom podataka, jer bi

haker morao istovremeno mijenjati kopije baze podataka koje su pohranjene na stotinama ili tisućama računala.

Jedna od posljedica je što, iako je moguće dodati nove blokove podataka u blockchain, prethodni blokovi se ne mogu izbrisati ili izmijeniti.

Pod „NFI“ se podrazumijevaju nefinancijska izvješća uvedena u pravni i financijski sustav Republike Hrvatske 2016. s primjenom od 01. siječnja 2017.

Nefinancijsko izvješće iz članka 21.a Zakona o računovodstvu (78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20 i 114/22; u daljnjem tekstu ZR) i konsolidirano nefinancijsko izvješće iz članka 24.a ZR poduzetnici su bili dužni izraditi i objaviti prvi puta za poslovnu godinu koja je počela 1. siječnja 2017. ili tijekom kalendarske godine 2017. te istu obvezu imaju i svake naredne poslovne godine.

Veliki poduzetnici koji su subjekti od javnog

interesa i koji na datum bilance prelaze kriterij prosječnog broja od 500 radnika tijekom prethodne poslovne godine, sukladno odredbama članka 21.a ZR u svoje izvješće posloводства uključuju nefinancijsko izvješće koje sadržava informacije u mjeri nužnoj za razumijevanje razvoja, poslovnih rezultata i položaja poduzetnika te učinka njegovih aktivnosti koje se odnose najmanje na okolišna, socijalna i kadrovska pitanja, poštovanje ljudskih prava, borbu protiv korupcije i pitanja u vezi s podmićivanjem, uključujući:

- a) kratak opis poslovnog modela poduzetnika,
- b) opis politika poduzetnika u vezi s tim pitanjima, uključujući postupke temeljite analize koji se provode,
- c) rezultate tih politika,
- d) osnovne rizike povezane s tim pitanjima koji se odnose na poslovanje poduzetnika, uključujući, kad je to relevantno i razmjerno, njegove poslovne odnose, proizvode ili usluge koji mogu prouzročiti negativne učinke na tim područjima, te način na koji poduzetnik upravlja tim rizicima,
- e) nefinancijske ključne pokazatelje uspješnosti važne za određeno poslovanje.

Poduzetnik može izraditi zasebno nefinancijsko izvješće koje se odnosi na istu poslovnu godinu, a njime trebaju biti obuhvaćene informacije koje se zahtijevaju za nefinancijsko izvješće.

Zasebno izvješće potrebno je:

- a) objaviti zajedno s izvješćem posloводства i
- b) objavi na mrežnoj stranici poduzetnika na koju se upućuje u izvješću posloводства u razumnom roku koji nije dulji od šest mjeseci nakon datuma bilance.

Zasebno izvješće mora biti dostupno na mrežnoj stranici poduzetnika najmanje pet godina.

Prilikom izrade nefinancijskog izvješća poduzetnik se može osloniti na nacionalne okvire, okvire Europske unije, međunarodne okvire ili neobvezujuće smjernice o metodologiji podnošenja izvješća o nefinancijskim informacijama (smjernice za izvješćivanje) koje objavljuje Europska komisija te u tom slučaju dužan je navesti na koje se okvire oslanja.

Poduzetnik koji je društvo kći izuzima se od obveze izrade nefinancijskog izvješća ako su taj poduzetnik i njegova društva kćeri uključeni u godišnje konsolidirano izvješće posloводства ili zasebno izvješće drugog poduzetnika sastavljeno u skladu s Zakonom.

Samostalni revizor ili revizorsko društvo u okviru zakonske revizije provjeravaju je li izrađeno nefinancijsko izvješće.

Ministarstvo financija obavlja posredni i neposredni nadzor poduzetnika u dijelu koji se odnosi na izradu i objavu nefinancijskog izvješća iz članka 21.a ZR i konsolidiranog nefinancijskog izvješća.

Ministarstvo financija na svojoj internetskoj stranici objavljuje popis poduzetnika koji u roku ne ispune obveze iz članaka 21.a i 24.a ZR.

Inspektor i drugi državni službenik Ministarstva financija ovlašten za provedbu nadzora može izreći sljedeće mjere nadzora:

1. opomenu
2. pokretanje prekršajnog ili kaznenog postupka.

Tomislav Ditrih, mag.iur. koji se sada bavi investiranjem u krypto valute je na Tribino dao i povijesni pregled krypto svijeta. Povijesno gledano pojava i razvoj krypto industrije je odgovor na svjetsku financijsku krizu 2008. Tako je 2009. nastao prvi Bitcoin blok, a 2010. obavljena je prva

bitcoin transakcija (Laszlo Hanyecz kupio dvije pize za 10.000 BTC. Nakon toga 2015. nastaje Ethereum od kojeg zapravo nastaje decentralizirana ekonomija, a 2021. dolazi do proliferacije NFT projekata.

Decentralizirane financije mogu se odrediti kao baze podataka koje izbjegavaju rizike netransparentnosti postojećih financijskih institucija, a koje su i uz rizike netransparentnosti dostupne samo dijelu svjetske populacije i to pretežito u razvijenim zemljama svijeta. Osnova decentraliziranih financija su decentralizirani protokoli s otvorenim kodom tako da im svatko može pristupiti, a zasnivaju se na krypto valuti kao digitalnom novcu. Pri tome su decentralizirani protokoli programabilni i skalabilni, što podrazumijeva da se stalno mogu nadograđivati.

Preko dvije milijarde ljudi nemaju bankovni račun i isključeni su iz svijeta financijskih institucija, a jedan dio ostatka svjetske populacije ima ograničen pristup financijskim institucijama (pa i radnim vremenom financijskih institucija).

Pri tome treba reći da je slanje novca, štednja, kreditiranje, osiguranja na razini decentraliziranih financija tek u razvoju. Dok je cijena krypto valute varira i vrlo je volatilna.

Rješenje volatilnosti krypto valuta traži se u stablecoinima. Stablecoini su digitalna imovina dizajnirana da oponaša vrijednost fiducijarnih valuta poput dolara ili eura, te omogućuju korisnicima jeftin i brz prijenos vrijednosti širom svijeta uz održavanje stabilnosti cijena. Stoga se i koriste za olakšavanje međunarodnih plaćanja, koja su u slučaju plaćanja valutama poput dolara ili eura spora i skupa, a brzina plaćanja dobiva na važnosti u uvjetima inflacije.

Drugi primjer decentraliziranih aplikacija su decentralizirane burze funkcioniraju poput market makera i u potpunosti su prilagođene uvjetima digitalizacije, te imaju cca. 100 milijardi USD mjesečnog volumena.

Postoje i decentralizirane aplikacije za kreditiranje kao i decentralizirane aplikacije mjenjačnica. Također postoje i decentralizirane aplikacije za trgovinu digitalnim, ali i dosadašnjim uobičajenim oblicima umjetnina, kod kojih osobito dolazi do izražaja pogodnosti koje im donose decentralizirani protokoli vezani uz yield farming kao oblike posebnih pogodnosti prinosa na transakcijama, koje autorima u postupku monetizacije omogućavaju veći udio u prihodu.

Važno je za istaknuti kako decentralizirane financije sve više adoptiraju veliki brendovi kao što su Adidas, Porsche, Yves Saint Laurent i drugi pa nefinancijska tržišta (NFT) i dalje rasu.

Tomislav Ditrh je kao trenutne izazove kripto svijeta apostrofirao ranu fazu razvoja te industrije, korisnička iskustva te regulatornu nesigurnost, volatilnost tržišta te puno prijevara hackova.

Na tom području regulativa kaska. Ono što trenutno postoji je "regulation by enforcement" pristupa u SAD-u i Uredba Europskog parlamenta i vijeća o tržištima kriptoinovine i izmjeni Direktive (EU) 2019/1937 (tzv. MICA) kojom se utvrđuju jedinstvena pravila o sljedećem:

- (a) zahtjevima u pogledu transparentnosti i objavljivanja za izdavanje i uvrštenje kriptoinovine za trgovanje;
- (b) izdavanju odobrenja za rad i nadzoru pružatelja usluga povezanih s kriptoinovinom te izdavatelja tokena vezanih uz imovinu i izdavatelja tokena elektroničkog novca;
- (c) poslovanju, organizaciji i upravi izdavatelja tokena vezanih uz imovinu, izdavatelja tokena elektroničkog novca i pružatelja usluga povezanih s kriptoinovinom;
- (d) zaštiti potrošača u kontekstu izdavanja i razmjene kriptoinovine, trgovanja kriptoinovinom i skrbništva nad kriptoinovinom;
- (e) mjerama za sprječavanje zlouporabe tržišta kako bi se osigurao integritet tržišta kriptoinovine.

Zaključak:

Za citiranu Uredbu još se očekuje donošenje provedbenih propisa, praksa po tim propisima koja bi trebala rezultirati pravnom sigurnošću u EU na području primjene kriptoinovine.

Pripremila: Gordana Štanfel, Končar - Elektroindustrija d.d.

2. Pristojbe do iznosa od 100 kuna, odnosno 13,27 € i dalje se plaćaju u biljezima

Iako se 2021. na velika vrata najavljivalo da država, napokon, ukida famozne biljege, niti dvije godine poslije hrvatska administracija ih de facto nije napustila.

Biljezi su ukinuti, no u gruntnovnici ih i dalje uporno koriste jer je Zakonom o sudskim pristojbama (NN 118/18) bilo propisano da se sve pristojbe u iznosima do 100 kuna naplaćuju u državnim biljezima. Iako je država 2021. značajno smanjila broj usluga za koje se naplaćuju pristojbe, sa 177 na 58, ipak ih je dosta preživjelo, a među njima i velik broj onih čiji iznos ne prelazi 100 kuna. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakon o sudskim pristojbama (NN 51/23) i nadalje se pristojbe u iznosu manjem od 13,27 € mogu platiti u državnim biljezima. Tu je, naravno, i obveza plaćanja dokumenata iz zbirke isprava u zemljišnoknjižnim odjelima koja je jeftinija od 13,27 € pa se onda i nadalje mogu plaćati u biljezima.

U Ministarstvu pravosuđa kažu da su do donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakon o sudskim pristojbama, svi općinski sudovi bili obvezni naplaćivati sudsku pristojbu za izdavanje zbirke isprava te preslike ručno vođene knjige, kao i prihvatiti pristojbu uplaćenu u državnim biljezima, ako se je radilo o iznosu pristojbe do 100 kuna.

Kad su u pitanju zemljišnoknjižni poslovi, obveza plaćanja pristojbe, prema podacima ministarstva, postoji za 13 vrsta usluga, od čega za njih četiri iznosi do 13,27 €, što znači da se mogu naplaćivati u državnim biljezima. To su, uz presliku iz zbirke isprava, redom podnesak kojim se traži upis ili brisanje iz zemljišne knjige u iznosu od 6,64 €, zatim odluka o prijedlogu za zabilježbu također u iznosu od 6,64 € te 13,27 € za upis do deset posebnih dijelova.

Pristojbe se, među ostalim i u biljezima, još naplaćuju za pojedine vrste izvanparničnog postupka, zatim kod ostavinskog postupka, kaznenog postupka po privatnoj tužbi, u stečajnim postupcima i likvidaciji, upisima u sudski registar, upravnim sporovima. Primjerice, plaćanje naknade u biljezima tako i dalje može postojati za upis osnivanja j.d.o.o.-a u sudski registar, za prijedlog za otvaranje stečajnog ili likvidacijskog postupka, ovjeru potpisa, štambilja i slično.

Iako je Hrvatska u međuvremenu uvela euro, u optjecaju su i dalje državni biljezi na kojima su iznosi izraženi u kunama, a iz ministarstva poručuju da se oni i dalje mogu normalno koristiti jer je propisano da se biljezi mogu upotrebljavati do njihova iskorištenja uz primjenu fiksnog tečaja konverzije.

Dijelom preuzeto iz: Glasnika IUS-NEWS

3. Okrugli stol na temu katastrofalnih rizika i osigurateljnih rješenja

Okrugli stol u ciklusu Poslovnog dnevnika u ovoj godini, s temom katastrofalnih rizika i osigurateljnih rješenja, održan je u četvrtak 27. travnja 2023. u novouređenom Hotelu Zonar u Zagrebu. Zanimljivi sugovornici, Ljiljana Marić, direktorica Sektora za superviziju osiguranja, leasinga i faktoringa iz Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (HANFA), Kristijan Pavić, predsjednik Uprave ACI d.d., Vojko Braut, zamjenik župana Primorsko-goranske županije, Zvonimir Žaja, direktor riznice Podravka d.d., Paulina Fudurić, direktor InterOmnia d.o.o. i Jana Mahmet, direktor Sektora obrade šteta Wiener osiguranje VIG d.d., aktualna tematika i visoka očekivanja od ovog panela bila su razlogom sudjelovanja na okruglom stolu i panel raspravama.

Sudionici okruglog stola ukazali su na nužnost prijenosa rizika poslovanja na osiguravajuća društva i naglasili potrebu osigurateljne zaštite u gospodarstvu i kako postupiti u slučaju pojave novih rizika.

Prvi panel otvoren je pitanjem: je li vrijeme da se država i poduzetnici oslone na osiguravatelje te je uvodno istaknuto kako je samo 0,5 posto od 128 milijardi kuna ukupnih šteta od zagrebačkog i petrinjskog potresa bilo pokriveno osiguranjem, odnosno osiguratelji su isplatili 0,5 posto iznosa od ukupnih šteta nastalih u potresima. Hrvatska je zbog svog položaja u mediteranskom bazenu označena crvenom bojom u predviđanjima značajnih klimatskih promjena, između kojih je i dizanje razine mora. Većinu posljedica iduće prirodne katastrofe, ne smije i ne može snositi država obzirom na to da država upravlja

novcem poreznih obveznika, pa je ugovaranje osiguranja primjereno svakom pojedinom poslovnom korisniku jedino ispravno i održivo rješenje. Za mnoge osiguranje od katastrofalnih posljedica je trošak poslovanja, no ako se gleda na taj način, to je nužan i opravdan trošak te investicija u sigurnu budućnost, jer posljedice neosiguranih katastrofalnih šteta dovode do multipliciranih štetnih učinaka u gospodarstvu i društvu u cjelini. Stoga se osiguranje nameće kao jedan od opcija vrijedna pažnje.

Drugi panel otvoren je pitanjem: kako osigurati likvidnost u teškim gospodarskim vremenima? S tim u svezi je navedeno je kako svaka pravna osoba koja isporučuje robu i usluge na tržištu s odgodom plaćanja mora voditi računa o tome da jednog dana može imati problema s naplatom. Tanka je linija između odgoda i nelikvidnosti, a kad ona pukne, nenaplaćene tražbine mogu ugroziti poslovanje drugih pravnih osoba koje s njome posluju. Ukazano je na važnost odgovora na pitanja: što podrazumijeva

ugovaranje osiguranja tražbina, polica i kako procijeniti rizike kupaca, što uključuje osiguranje odgovornosti za upravljanje kompanijom, koje su problematike D&O polica u Hrvatskoj, što kaže hrvatski zakonodavni okviri?

Treći panel odnosio se je na osiguranje cyber rizika TDB te je uvodno istaknuto da je još u pandemiji koronavirusa izuzetno porasla učestalost cyber napada, što se dodatno intenziviralo tijekom ruske agresije na Ukrajinu jer su kibernetički napadi jedan od načina modernog ratovanja.

Puno zapadnih zemalja upozorilo je svoje javne uprave i kompanije da „zaključaju svoja digitalna vrata,“ navodeći da postoji izražena opasnost od kibernetičkih napada. Šteta od tih napada 2018./2019. iznosila je 103 milijarde €, a u 2022. dosegla je 203 milijarde € i gotovo se udvostručila. U trećem tromjesečju 2022. globalnih je napada na godišnjoj razini bilo 28% više. Stoga je od važnosti odlučiti od kakve praktične pomoći mogu biti IT kompanije koje nude usluge kibernetičke sigurnosti, a od kakve osigurateljna zaštita.

Četvrti panel bavio se je temom osigurateljne zaštite IT sektora i preduvjetima za iskorak na strana tržišta. Uvodno u panel raspravi istaknuto je da hrvatskom gospodarstvu već nekoliko godina značajno doprinosi domaći IT sektor, odnosno pravne osobe koje se bave informacijsko-komunikacijskim tehnologijama, računalnim programiranjem, razvojem i proizvodnjom softvera i digitalnih alata. S obzirom na brojne rizike kojima su izložene, IT kompanije od osiguravajućih društava zahtijevaju pokrivača za nove rizike, koji su im ponajprije potrebni prilikom izlaska na međunarodna tržišta i prijave na međunarodne tendere. Zato je osiguranje vezano uz IT kompanije tema koju valja raspraviti i dati joj na važnosti.

Peti panel bavio se je s temom – financijska i zdravstvena sigurnost vs. stol za ping pong. Navedena tema nameće pitanje: kako postići zadovoljstvo radnika kroz veću osobnu i financijsku sigurnost – zdravstvena osiguranja, mirovinska osiguranja (III stup) i osiguranja od nezgode?

U poslovnom svijetu reputacija je danas sve. Zbog reputacije se sklapaju poslovi i dobivaju klijenti, a u posljednje vrijeme ona je postala i način privlačenja radnika. Kada određeni poslodavac stekne status poželjnog, ima veću šansu privući i zadržati najbolje kandidate na tržištu rada. Rasprava je nametnula pitanje: koliko su poslodavcima, nakon iskušanih trendovskih employer branding recepata, proizvodi osiguranja (korporativna životna osiguranja i dopunska i dobrovoljna zdravstvena osiguranja) i mirovinskih fondova (treći stup) privlačni poslodavcima prilikom izbora benefita za svoje radnike?

Šesti panel bavio se je osiguranjem brodova i nautičkih luka kao osloncem za rast brojki u nautičkom turizmu te sigurnošću, ekološkim očuvanjem i prostornim planiranjem kao bitnim preduvjetom za nastavak uspješne priče u nautičkom turizmu. Za navedeno potrebno je održati kontinuitet pomorskog prometa i poslovanja luka nautičkog turizma te povećati sigurnost plovidbe, čemu značajno mogu pridonijeti osiguravajuća društva.

Zaključak:

Potrebno je značajno umanjiti ogromni jaz, tzv. protection gapa u osiguranju od katastrofalnih rizika koji nije samo hrvatski problem, obzirom da se i u razvijenim zemljama kreće oko 20 % do 30 %, a u Hrvatskoj čak preko 99 %, tim više što se porast katastrofalnih šteta od potresa, poplava i požara već događa te je prema službenim predviđanjima u svakodnevnom porastu zbog globalnih klimatskih promjena.

Pripremio: Hrvoje Herceg, Končar - Elektroindustrija d.d.

4. HDO 2023 – Hrvatski dani osiguranja

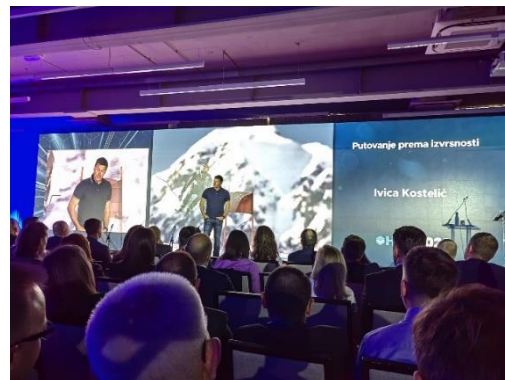
U organizaciji Hrvatskog ureda za osiguranje od 03. do 05. svibnja 2023. u Opatiji u Amadria park Grand Hotelu 4 opatijska cvijeta održani su Hrvatski dani osiguranja kao godišnje okupljanje osigurateljne struke. Na danima osiguranja i ove godine razmijenjena su iskustva s područja osiguranja. Konferencije

je okupila brojne ugledne stručnjake iz redova osiguranja i reosiguranja, regulatora i drugih pratećih financijskih institucija s nacionalne, regionalne i europske razine te ponudila predavanja i panel rasprave o najaktualnijim temama iz osigurateljne industrije. Raspravljalo se o aktualnostima u industriji osiguranja i upoznavanje s novostima sa svjetskih i europskih financijskih tržišta, promjenama u regulativi i primjeni umjetne inteligencije u osiguranju.

Konferenciju su otvorili mr. sc. Slaven Dobrić, predsjednik Upravnog odbora Hrvatskog ureda za osiguranje i predstavnik Ministarstva financija Republike Hrvatske i izv. prof. dr. sc. Velibor Mačkić, izaslanik predsjednika Republike Hrvatske.

Potom je dr. sc. Ante Žigman, predsjednik Upravnog vijeća Hrvatske agencija za nadzor financijskih usluga prezentirao poslovanje u uvjetima inflacije pod motom - ne dopustite da vas inflacija ostavi na suhom: osigurajte svoj posao za glatku plovidbu. U svom izlaganju osobito je istaknuo kako je osigurateljna industrija jedna od najstabilnijih industrija, ako ne i najstabilnija industrija u ovim kriznim vremenima, obzirom da unatoč visokoj stopi inflacije, ima vrlo nisku razinu pada, ali i rasta dobiti u promatranom razdoblju od zadnjih par godina

Nakon njega William Vidonja, Voditelj poslovanja Insurance Europe prezentirao je temu: Why does the EU matter to you? Focus on conduct issues. U svojoj prezentaciji istaknuo je da je zabrinjavajuće abnormalno povećanje regulatornih propisa EU vezano uz osigurateljnu industriju. S tim u svezi otvori je pitanje hoće li itko moći do kraja pravilno tumačiti sve uredbe, ali i provedbene propise vezane uz osiguranje u EU ako se nastavi ovakvim tempom regulacije osiguranja.

Svakako treba i pohvaliti inspirativan nastup proslavljenog skijaša olimpijca Ivica Kostelića koji je kao gost iznenađenja govorio o izvrsnosti.

Nakon ručka održana je panel rasprava: Inovacije i digitalna transformacija u osiguranju.

Za nas pravnike stručno najzanimljivija je bila paralelna sesija o štetama na zadnjem danu konferencije posebice uz izlaganje Ivica Veselića, sudca Županijskog suda u Zagrebu vezano uz prijepore u svezi zastare i kamata kod preinake tužbe za neimovinsku štetu koje se odnosilo na primjenu orijentacijskih

kriterija za utvrđivanje visine pravične novčane naknade za neimovinske štete prema pravnom shvaćanju Vrhovnog suda RH zauzetom na 2. sjednici Građanskog odjela održanoj 5. ožujka 2020. i 15. lipnja 2020. broj: Su IV-47/2020-5 koji bi se iznosi povećani za 50% trebali primjenjivati na obvezne odnose nastale nakon 01. siječnja 2006. Izlaganje sudca Veselića najviše je bilo upućeno Vrhovnom sudu RH, a time i prisutnom doc. dr. sc.

Jadranku Jugu sudcu VSRH-a koji je potom imao izlaganje „Naknade štete - novine u sudskoj praksi“ zajedno s Vitomirom Boićem sucem Županijskog suda u Velikoj Gorici u kojemu je rečeno da se

navedena izmjena orijentacijskih kriterija iznosa za utvrđivanje visine pravične novčane naknade neimovinske štete primjenjuje na obvezne odnose nastale nakon 01. siječnja 2006. te na sve postupke koji su u tijeku nakon te izmjene, što podrazumijeva i odlučivanje u drugom stupnju kao i u revizijskoj fazi postupka (Rev-660/2021) dok zastara i kamate za neimovinsku štetu teku od trenutka preinake tužbe odnosno usklađivanja tužbe prema spomenutom pravnom shvaćanju Vrhovnog suda o povećanju iznosa orijentacijskih kriterija za 50%.

Pripremio: Hrvoje Herceg, Končar - Elektroindustrija d.d.

5. Nova pravila izvanparničnog postupka

U organizaciji Lexpere d.o.o. je 19. svibnja 2023. u Zagrebu u hotelu Dubrovnik održan IUS – INFO pravni praktikum na temu – Nova pravila izvanparničnog postupka.

Trenutno je na snazi Zakon o vanparničnom postupku iz 1934., koji se primjenjuje temeljem Zakona o načinu primjene pravnih propisa donesenih prije 06. travnja 1941 (NN 73/91).

Prvi put nakon donošenja Zakona o vanparničnom postupku 1934. uređuju se pravila izvanparničnog postupka kojima bi se taj postupak osuvremenio te uredio na način koji bi osigurao građanima i poslovnim subjektima kvalitetnu i transparentnu pravnu zaštitu te zajamčio pravnu sigurnost. Osim navedenog zakona iz 1934., izvanparnično procesno pravo Republike Hrvatske obuhvaća i niz zakona koji su primarno materijalnopravnog karaktera međutim, koji sadržavaju i postupovne odredbe. Novi Zakon o izvanparničnom postupku ima za cilj zauzeti poziciju općeg i osnovnog izvora izvanparničnog procesnog prava.

Na IUS-INFO pravnom praktikumu predavačice i praktičarke s područja izvanparničnog procesnog prava izložili su pravila novog Zakona, a osobita pažnju su posvetili općim pravilima i odredbama za posebne postupke te su prodiskutirale postojeće probleme i njihova rješenja.

Tako je u okviru izlaganja općeg dijela, prof. dr. sc. Aleksandra Maganić osobitu pažnju posvetila području primjene Zakona, odnosu parničnog i izvanparničnog postupka, razlikovanju dispozicijskih i oficijelnih izvanparničnih postupaka, ulozi javnih bilježnika u izvanparničnom postupku, pravnim lijekovima te kritici zbog izostanka pravila izvanparničnih postupaka uređenja međa, međusobnog odnosa suvlasnika i etažnih vlasnika, razvrgnuća suvlasništva i nužnih prolaza. Izlaganje je započela prikazom razvoja izvanparničnog

postupka u Republici Hrvatskoj od Pravnih pravila ZVP iz 1934. preko posebnih uređenja u zakonima (Zakonu o nasljeđivanju, Zakonu o zemljišnim knjigama, Zakonu o trgovačkim društvima i drugim zakonima) do konačnog prijedloga Zakona o izvanparničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZIP). Posebno je istaknula dva kriterija razgraničenja za primjenu ZIV propisanu u člankom 1. Konačnog prijedloga ZIP-a i to u stavku 2. legalnog kriterij i u stavku 3. kriterija pravne prirode spora. Konačni prijedlog ZIP-a predviđa da se na pitanja koja nisu njime uređena na odgovarajući način primjenjuju odredbe zakona koji uređuju parnični postupak. Također ukazala je na odnos parničnog i izvanparničnog postupka u kojem odnosu radnje izvanparničnog postupka nisu bez učinka, jer će se u parničnom postupku ponoviti samo ako je izvanparnični sud počinio neku od bitnih povreda odredbi parničnog postupka. Ukazala je kako je za dispozicijske izvanparnične postupke karakteristično da se pokreću podnošenjem prijedloga sudu i da je u njima dominantno raspravno načelo, dok se oficijelni pokreću poduzimanjem prve postupovne radnje suda i u njima je dominantno istražno načelo.

U okviru izlaganja posebnog dijela, Slavica Garac osvrnula se je na proglašenje nestale osobe umrlom propisane pretpostavke i s tim u svezi nadležnost, rokove, tko može podnijeti prijedlog, obvezni sadržaj prijedloga, prethodni postupak, zastupanje nestale osobe, oglašavanje pokrenutog postupka, ispitivanje osnovanosti prijedloga i pravne lijekove, upis rješenja u maticu umrlih, ukidanje i izmjenu rješenja o proglašenju nestale osobe umrlom.

Također je dala prikaz i dokazivanja smrti te na dobrovoljnu javnu procjenu i prodaju koju obavljaju sud ili javni bilježnik, iako u praksi sudova primjene tog instituta nema puno.

Slavica Garac dala je i tijekom postupka sudskog i javnobilježničkog pologa te postupka sudskog poništaja (amortizaciju) isprava (izgubljenih, ukradenih, nestalih, uništenih ili na drugi način učinjenih neupotrebljivima), koji postupak je u nadležnosti općinskih ili trgovačkih sudova, upis poništenih isprava u upisnik poništenih isprava.

Zaključno je navela da bi se predloženim tekstom ZIP-a kao općeg i osnovnog izvora izvanparničnog postupka znatno doprinijelo bržem, kvalitetnijem i učinkovitijem ostvarenju prava i pravnoj sigurnosti te rasteretilo sudove od postupanja u onim pravnim odnosima u kojima među strankama spora nema.

Pripremio: Vatroslav Sirovica, Končar – Generatori i motori d.o.o.

6. 61. Susret pravnika – Opatija '23 – aktualnosti zakonodavstva i prakse

U organizaciji Hrvatskog saveza udruga pravnika u gospodarstvu u razdoblju od 24. do 26. svibnja 2023. u Kristalnoj dvorani Hotela Kvarner održan je 61. Susret pravnika Opatija '23 - aktualnosti zakonodavstva i prakse. Voditelji susreta bili su prof. dr. sc. Marko Baretić i prof. dr. sc. Petar Miladin s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Susret pravnika otvoren je s prvom temom iz programa – *Prenominacija temeljnog kapitala i preporuke odbora Vijeća Europe u izmijenjenom i dopunjenom Zakonu o trgovačkim društvima*. U prezentaciji koje, akademik Jakša Barbić, profesor emeritus Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu istaknuo je da se prenominacija Zakonom, a ne na temelju njega, provodi samo iznimno i to kad ne utječe na uređenje odnosa u društvu niti šteti trećim osobama. I tada društvo ima prigodu odlukama članova tako dobivene iznose zaokružiti na pune iznose eura. Na taj

način poštivano je načelo da se sve ostavlja autonomnom uređenju unutar društva, a da su ograničenja smo iznimke kada to zahtijevaju interesi postizanja pravne sigurnosti. Time je poštivano načelo razmjernosti u propisivanju ograničenja nečijeg prava.

Može se očekivati da će se prenominacija obaviti uredno i na vrijeme te da će primjena ozbiljnih sankcija dioničkim društvima koja bi propustila to obaviti u propisanom roku zaista biti samo iznimka. Propisi po kojima to treba učiniti to omogućuju.

Ivica Crnić, umirovljenik, obradio je temu *Odgovornost poslodavca za štetu koju trećima prouzroči njegov radnik*. Uvodno je rekao kako se u svakodnevnom životu uobičajilo govoriti o naknadi štete, pri tome misleći na odgovornost za štetu (članak 1045. ZOO-a) i načine njezina popravljivanja (članak 1085. ZOO-a). Pod popravljivanjem štete razumije se uklanjanje, naknađivanje ili ublažavanje štetnih posljedica koje su nastale zbog štetne radnje. ZOO obvezuje štetnika i/ili osobu koja odgovara za štetnika (članak 1055. do članka 1062. ZOO-a) da oštećeniku potpuno naknadi (popravi) nastalu štetu (članak 1090 ZOO-a). To znači da oštećenik ima pravo na popravljivanje i imovinske (članak 1085. do članka 1098. ZOO-a) i neimovinske štete (članak 1099. do članka 1106. ZOO-a).

Takvu mogućnost ima i treća osoba kojoj poslodavac odgovara za štetu koju joj je prouzročio njegov radnik. Primjere odluka o zahtjevu treće osobe da joj poslodavac popravi štetu u primjeni članka 1061. ZOO-a može se vidjeti u praksi Vrhovnog suda Rev-137/16 od 08.03.2016. i Rev-312/11 od 01.06.2011.

Temu *Evidencija direktora, članova društva, članova nadzornog odbora i prokurista i druge aktualnosti upisa u sudski registar* prezentirala je Željka Bregeš, predsjednica odjela Sudskog registra Trgovačkog suda u Zagrebu, naglasivši kako je Direktiva (EU) 2019/1151 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o izmjeni Direktive (EU) 2017/1132 u pogledu upotrebe digitalnih alata i postupaka u pravu društava stupila na snagu 31. srpnja 2019. (u daljnjem tekstu: Direktiva o digitalizaciji). Zahtjevi koje uvodi Direktiva o digitalizaciji temelje se na paketu zakona o trgovačkim društvima Europske komisije i posebno se odnose na *online* osnivanje društava, ali također postoje zahtjevi i u pogledu direktora i drugih osoba (članova nadzornog odbora, izvršnih i upravnih odbora, prokurista, likvidatora). Diskvalifikacije direktora još su relativno rijetku u Hrvatskoj, ali i u EU-u. Direktiva o digitalizaciji osmišljena je da bi se ubrzao postupak diskvalifikacije direktora.

Ako je diskvalificiran, direktor ne može djelovati kao direktor ili član uprave u razdoblju diskvalifikacije. Ako to učini to bi trebao biti (jest) prekršaj. Iz perspektive sudaca registra trgovačkog suda, ostaje vidjeti kako će se propis primijeniti na postojeću tehnologiju i omogućiti sudcima uvid u registar „diskvalificiranih direktora“ u cijelom EU-u pri donošenju odluka, osobito kad nadležno ministarstvo omogući nadogradnju e- sudskog registra i ustroji sustav evidencije o osobama koje ne mogu biti članovi uprave trgovačkog društva i drugo. Ostaje čekati aplikativno rješenje ministarstva kojim će se omogućiti automatsko pretraživanje osoba upisanih u kaznenu evidenciju i nad kojima su međunarodne mjere ograničavanja raspolaganja imovinom te na taj način ubrzati rad na predmetima.

Iz perspektive sudaca trgovačkog suda treba uzeti u obzir i pravilo poslovne prosudbe, prema kojem članovi uprave, nadzornog i upravnog odbora, imaju mogućnost oslobođenja od odgovornosti za poslovne odluke, ako su pri izradi, na temelju odgovarajućih podataka, razumno pretpostavili da djeluju u korist društva i nisu postupali protivno obvezi načina vođenja poslova društva. Pravilo poslovne prosudbe isključuje sudsku kontrolu članova uprave ako se u svom radu pridržavaju pretpostavki pravedne prosudbe. Također omogućuje negiranje odgovornosti u slučajevima kad su postupali s dužnom pažnjom.

Iz perspektive sudaca trgovačkog suda treba uzeti u obzir i pravilo poslovne prosudbe, prema kojem članovi uprave, nadzornog i upravnog odbora, imaju mogućnost oslobođenja od odgovornosti za poslovne odluke, ako su pri izradi, na temelju odgovarajućih podataka, razumno pretpostavili da djeluju u korist društva i nisu postupali protivno obvezi načina vođenja poslova društva. Pravilo poslovne prosudbe isključuje sudsku kontrolu članova uprave ako se u svom radu pridržavaju pretpostavki pravedne prosudbe. Također omogućuje negiranje odgovornosti u slučajevima kad su postupali s dužnom pažnjom.

Iz perspektive sudaca trgovačkog suda treba uzeti u obzir i pravilo poslovne prosudbe, prema kojem članovi uprave, nadzornog i upravnog odbora, imaju mogućnost oslobođenja od odgovornosti za poslovne odluke, ako su pri izradi, na temelju odgovarajućih podataka, razumno pretpostavili da djeluju u korist društva i nisu postupali protivno obvezi načina vođenja poslova društva. Pravilo poslovne prosudbe isključuje sudsku kontrolu članova uprave ako se u svom radu pridržavaju pretpostavki pravedne prosudbe. Također omogućuje negiranje odgovornosti u slučajevima kad su postupali s dužnom pažnjom.

Temu *Raskid, otkaz i opoziv ugovora* prezentirao je izv. prof. dr.sc. Ivan Tot, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu istaknuvši, neispunjene dužnikove obveze kao temeljnu pretpostavku nastanka vjerovnikova prava na raskid ugovora. No, pojam neispunjenja obveza nije određen odredbama ZOO-a, jer pojam neispunjenja obveza iz članka 360. ZOO-a nije ograničen samo na potpuni izostanak činidbe, odnosno na neispunjenje u užem smislu, već ono obuhvaća i takvo izvršenje činidbe koje se ne može izjednačiti s pravilnim i urednim ispunjenjem obveza.

Međutim nije sasvim izvjesno koje su sve smetnje činidbe obuhvaćene pojmom neispunjenje obveze iz članka 360. ZOO-a. Naročito ako se uzme u obzir da je pravilno ispunjenje samo izvršenje upravo one činidbe koja je objekt obveze, u pravilnom mjestu, u pravilno vrijeme, osobi ovlaštenoj primiti činidbu

od osobe ovlaštene činidbu izvršiti. Uredno je ispunjena obveza, koja je ispunjena na odgovarajući način u svemu u skladu s njezinim sadržajem.

Ako obveza nije ispunjena pravilno, ona ne prestaje ispunjenjem, a nastaju sekundarni učinci obveznog pravnog odnosa. Oni nastaju i kad je obveza ispunjena pravilno, a ne i uredno, što je primjerice slučaj ako je obveza ispunjena s kakvim nedostatkom.

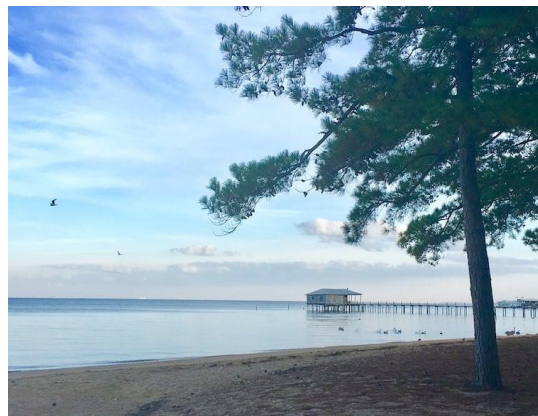
Stoga je u svom radu istaknu prijedloge *de lege ferenda* uređenja instituta raskida ugovora zbog neispunjenja i izvanrednog otkaza iz važnih razloga.

Temu *Turističko zemljište (neprocijenjeno građevinsko) zemljište i s njim povezani pravni odnosi* prezentirala je prof. dr. sc. Jasna Omejec, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Uvodno je navela da u pravnom poretku Republike Hrvatske postoji specifičan institut „neprocijenjene imovine u postupku pretvorbe i privatizacije društvenih poduzeća“. Pravni odnosi u vezi s tom imovinom imaju svoje korijene u pravnom poretku bivše SFRJ, u središtu kojega je bio institut društvenog vlasništva na imovini na kojoj su prao upravljanja, korištenja i raspolaganja imala društvena poduzeća. Ustavni sud RH davno je utvrdio da je pravni sustav utemeljen na vladavini prava i nepovredivosti vlasništva, obvezivao zakonodavca na donošenje propisa kojima bi se izvršila pretvorba društvenog vlasništva (društvenog kapitala) u pravo vlasništva, kao temeljne pretpostavke djelovanja tržišnog gospodarstva.

Neprocijenjena imovina u tom smislu posljedica je normativnih rješenja i primjene u praksi Zakona o pretvorbi društvenih poduzeća iz 1991. i Zakona o Hrvatskom fondu za privatizaciju iz 1992. te Zakona o privatizaciji iz 1996.

Predmet uređenja Zakona o neprocijenjenom građevinskom zemljištu (ZoNGZ) umnogome je specifičan, jer propisuje turističko (neprocijenjeno građevinsko) zemljište na kojem su pravni odnosi „zarobljeni zakonskim okvirima“ radi saniranja „nasljeđa (ne)pravne prošlosti“, čiji je izraz bivše društveno vlasništvo te procesi njegove pretvorbe i privatizacije.

Za cjelovito uređenje tog problema bio bi potreban poseban upravni zakon kojemu bi to zemljište bio jedini predmet uređenja.

Temu *Gospodarski kriminalitet u Republici hrvatskoj: neuralgične točke* prezentirao je dr.sc. Zdenko Konjić, predsjednik Županijskog suda u Zagrebu. Istaknu je kako na tom području ima dosta nereda te da atmosferi nereda doprinose i pojmovne nedorečenosti pri razlikovanju gospodarskog kriminaliteta i gospodarskog kaznenog prava te (ne)određenosti gospodarskih kaznenih djela.

Stav da su u hrvatskom pravnom sustavu gospodarska kaznena djela u širem smislu djela počinjena unutar poslovanja ili u svezi s poslovanjem trgovačkih društava i drugih gospodarskih subjekata, evocira tijekom prihvaćanja zakonske regulative u tom području, analizira odgovornost pravnih osoba za kaznena djela, preispituje ključno djelo: zlouporaba povjerenja u gospodarskom poslovanju te ocjenjuje u kojoj mjeri kazneni sudovi oduzimaju imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom.

Upravo su ti elementi inicijalno određeni kao neuralgične točke gospodarskog kriminaliteta, premise znanstvenog istraživanja s ciljem ishoda odgovora na pitanje jesu li to uistinu najvažniji problemi hrvatskog zakonodavstva i prakse u odnosu na učinkovito suzbijanje gospodarskog kriminaliteta.

Testiranje premisa izvršeno je analizom zakonskih odredaba, odluka nadležnih sudova i statističkih podataka.

Nema dvojbe da sudovi redovito donose odluke o oduzimanju imovinske koristi kaznenim djelom u

skladu s proklamiranim zakonskim načelom. Poseban su problem dosad uglavnom nefunkcionalni odjeli za istraživanje imovinske koristi stečene kaznenim djelima zbog nemogućnosti zapošljavanja stručnjaka kao i neprovedivosti odluka o oduzimanju u ovršnim postupcima zbog blokiranih računa ili nepostojanja imovine ovršenika.

Za istiniti i pravilan zaključak o učinkovitosti kaznenog progona u slučajevima gospodarskog kriminaliteta bilo bi nužno imati

uvid u evidenciju o iznosima imovinske koristi pribavljene tim kaznenim djelima u usporedbi sa stvarno oduzetom imovinskom koristi pravomoćnim presudama.

Temu *Novine u parničnom postupku: zabrana iznenađujuće presuda i revizija radi zaštite temeljnih ljudskih prava* prezentirao je doc. dr.sc. Marko Bratković, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu istaknuvši kao prema stavku 4. članka 5. ZPP-a, sud ne može svoju odluku utemeljiti na pravnoj osnovi koja je bitno različita od one o kojoj se u postupku raspravljalo i koju savjesna i brižljiva stranka nije mogla razumno predvidjeti. Time je Novelom ZPP-a iz 2022. izrekom uređena opća zabrana iznenađujućih odluka u parničnom postupku. S tim u svezi, ako žalbeni sud, ocijeni da bi odluku trebalo donijeti na temelju pravne osnove koja se bitno razlikuje od one od one o kojoj se u postupku raspravljao i koju savjesna i brižljiva stranka nije mogla razumno predvidjeti, pozvati će stranke da se o takvoj pravnoj osnovi izjasne(stavak 1. članka 367. ZPP-a). Iznenađujuće odluke zabranjene su jer su protivne postulatima pravičnog postupka, kako to proizlazi iz prakse Europskog suda za ljudska prava, ali i iz načela saslušanja stranaka i načela otvorenog pravosuđenja. Ipak navedeno je izazvalo veliki interes stručne javnosti, a čini se i dosta nejasnoća i nerazumijevanja.

U Noveli ZPP-a iz 2022. izrijekom je određeno i da su povrede temeljnih ljudskih prava važna pravna pitanja, zbog kojih bi reviziju Vrhovni sud svakako trebao dopustiti. Vrhovni sud, kao najviši sud u pravosudnoj hijerarhiji ne smije propustiti otkloniti povrede temeljnih ljudskih prava neovisno o tome što bi radi zaštite tih prava stranka mogla podnijeti i ustavnu tužbu.

Temu *Pravna zaštita u postupcima javne nabave* prezentirao je Dražen Ivanušec, glavni tajnik Ministarstva mora, prometa i infrastrukture. Uvodno je istaknuo kako se na postupak koji prethodi sklapanju ugovora ne primjenjuju odredbe ZOO-a te da se tek na odgovornost ugovornih strana za ispunjenje obveze iz ugovora o javnoj nabavi na odgovarajući način primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuju obvezni odnosi.

Navedeno iz razloga jer je osnovna karakteristika jedne ugovorne strane da pri poduzimanju poslovnih aktivnosti s financijskom obvezom troše javna sredstva.

Direktive o pravnoj zaštiti nameću državama članicama obvezu da osiguraju brzu, učinkovitu i transparentnu pravnu zaštitu gospodarskim subjektima koji se odlučuju sudjelovati u postupcima javne nabave. Stručno, neovisno i nepristrano tijelo nadležno za postupke javne nabave *contitio sine qua non* svakog je postupka javne nabave.

Zato se predlože uređenje Državne komisije za kontrolu postupka javne nabave (DOKOM-a) *de lege ferenda* da većinu članova u svakom vijeću DOKOM-a čine diplomirani pravnici s položenim pravosudnim ispitom. Tim više što „pripremu“ predmeta za sjednicu vijeća DOKOM-a obavljaju stručni savjetnici koji moraju biti diplomirani pravnici s položenim pravosudnim ispitom. Predlaže se i korištenje vještaka i vanjskih stručnjaka za utvrđivanje u odnosu na koje članovi DOKOM-a ne raspolažu stručnim znanjem potrebnim za donošenjem odluka.

Temu *Novine u radnom zakonodavstvu* prezentirala je dr.sc. Iva Bjelinski Radić, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, koja je istaknula je da se bitne promjene odnose na rad na određeno vrijeme i to prije svega s ciljem njegova destimuliranja. Sada će svaki ugovor o radu na određeno vrijeme morati imati objektivan razlog.

Novina je i da osnove i mjerila za isplatu plaće ne smiju biti poslovna tajna (stavak 5. članka 90.b ZR-a).

Pripremila: Iva Prša, Končar - Elektroindustrija d.d.

Cijenjene kolegice i cijenjeni kolege – članovi Udruge,

Na isteku prvih šest mjeseci ove poslovne godine mogu vam poželjeti da vaši poslodavci isplate regres da dobro isplanirate godišnji odmor i još ga bolje provedete i da ipak obratite pozornost i na, ponešto tekstem obilniji, ovaj broj newslettera.

Jednako tako želim Vam da tijekom odmora obnovite energiju i prikupite snagu te da se s dobrim radnim elanom na jesen pridružite kreiranju novih brojeva newslettera, kao i ostalim aktivnosti Udruge korporativnih pravnika, a osobito predlaganju novih i/ili dodatnih aktivnosti.

Do nekih kasno ljetnih susreta i novog newslettera na jesen srdačni i kolegijalno Vas pozdravljam.

***Predsjednik Udruge:
Mirjana Vučić***

***JAVITE SE, POZORNO VAS SLUŠAMO:
VAŠA ISKUSTVA I VAŠE POTREBE SU NAM VAŽNE***